

Fágaidrasttideaddji fáddán servodatfágas, dárogielas, OEE:s ja matematihkas stuorradiggeválgga birra

Buot oahppit

- Dát lea joavkobargu, ja buohkat galget oassálastit seamma olu.
- Fertebehtet lohkat bargobihtáid dárkilit ovdal go juogadehpet daid. Guokte oahppi ferteba čoavdit bargobihtá 5 searválagaid, bargobihtáid 1, 2, 3, 4 ja 6 juogadehpet gaskaneaset.
- Bargobihtá 7 Sokratesa birra galgabehtet vástidit searválagaid.
- Juohke joavku galgá ovdanbuktit fáddá-bargguid bohtosiid *seidneáviisan*.

Bargobihtát

Buohkat galget háhkat váлгаávdnasiid ja váldit mielde áviissaid ruovttus. Juohke joavku galgá bargat dainna politihkalaš bellodagain maid leat ožžon. Geavahehket válgagihppagiid ja áviissaid vástidit gažaldagaid.

1. Mii lea bellodaga deháleamos ášši?
2. Geat leat bellodaga guokte bajimuš evttohasa Stuorradiggái?
3. Sárggo bellodatsymbola.
4. Čuohta muhtin gova bellodatjodiheaddjis dahje sárggo gova sus.
5. Ráhkadehket jearahallaniskosa bellodaga birra. Ráhkadehket vástidanskovi masa čállibehtet dan golbma gažaldaga bajimuš árkkas. Galgabehtet jearrat 10 oahppis skuvllas, geavahehket bottu dasa. Dan skovvá čállibehtet maid juohkkaš dán 15 oahppis vástidedii.
1. Mii lea bellodatjodiheaddji namma?
2. Mo lea bellodatsymbola?
3. Makkár bellodaga livččet jienastan čavčča stuorradiggeválgii?
6. Ovdanbuvtte jearahallaniskosa bohtosiid ovttá dahje máŋgga stoalpodiaqrammain oktan teavsttain mii čilge.
7. Sokrates jearai gažaldagaid olbmui vai áddegohtet mii lea buoremus sidjiide. Jos Sokrates livččii eallit otne, maid jáhk-kibehpet son livččii jearrat olbmui Norggas čavčča stuorradiggeválgga birra? Ráhkadehket guokte gažaldaga maid jáhkkibehpet Sokrates mielas livčči jearrat. Galgabehtet Ovdanbuktit dan ceahkkái digaštallamii.

Fágaidrasttideaddji bargu “Demokratiija stivren- vuohkin”

Muhtimin deaivá ahte oahppit ožžot mielde sihke gieldda/suohkan- ja stuorradiggeválgga go leat oahppin nuoraidskuvllas. Soaitá maid ahte leat bargan dán barggu ovdal, muhto dat ii berre hehttet ohppiid bargat dán, danin go muhtin barggut sáhttet leat hábmejuvvon dan vuodul maid ovdal leat bargan, dan beales go muhtin leat odđa.

Fágaidrasttideaddji bargu demokratiija stivren- vuohkin

A) Dii, geat lehpit bargan dáid bargguid gieldda/suohkanválggaid oktavuodas, galgabehtet geavahit bohtosiid maid gávnaheiddet 5:s ja 6:s.

- 1 Gávnahehket makkár rievdadusat leat leamaš dan rájes go čovddiidet bargguid.
- 2 Galgabehtet Ovdanbuktet bohtosiid mieloohppiide ja ákkastallet manne jáhkkihehtet ahte dilli lea rievdan. Diktet dán leat álggahussan digaštallamii ceahkis.
- 3 Barget bargobihtá 7 mii lea vuolábealde.
- 4 Geavahivččiidet go eará ON konvenšuvnna artihkkala mánáid vuoigatvuodaid birra otne go maid geavaheiddet maŋemuštá go barggaidet bargobihtá B? Ákkastallet vástádusa ja digaštallet ceahkis.

Á) Loga “Lagašservodat” kapihttala álggahusa, loga Máilmmijulggaštusa, siviila ja politihkalaš vuoigatvuodaidkonvenšuvnna, ekonomalaš, sosiála ja kultuvrralaš vuoigatvuodaid, konvenšuvnna ja ON konvenšuvnna mánáid vuoigatvuodaid birra kapihtal 11:s.

- 1 Mannet oktii joavkkuide (gánddat ja nieiddat).
- 2 Válljehehket joavkojodiheaddji.
- 3 Juohke oahppi čiekjuda ovttá dan njealji ON-dokumentii.
- 4 Iskka dili Norggas. Man láhkai leat ON-dokumeantta áigumušat ollašuvvon min riikkas?
- 5 Geahča geafes máná dili muhtin riikkas Afrihkás, Ásias dahje Latin-Amerihkás. Buohtastahttet sin dili Norgga mánáid ja nuoraid dili. Čállet listta mas bohtet ovdan erohusat.
- 6 Gávnahehket mii lea almmolaš geafivuodarádji Norggas. Digaštallet mii berre dahkkot vai mánát vuolábealde geafivuodaráji galget deavdit sin vuoigatvuodaid

B) Juohke joavku vällje guokte ON konvenšuvnna artihkkala mánáid vuoigatvuodaid birra joavkku oktasaš seaidneqviisii.

- 1 Čállet artihkkaliid pláhkáhiid.
- 2 Ákkastallet manne oaivvildehpet dát artihkkalat leat dehálamos sihkkarastit mánáide buriid bajásšaddaneavttuid.
- 3 Buot joavkkut ovdanbuktet sin pláhkáhiid eará ohppiide. Digaštallet bohtosiid ceahkis.

**Oanehisvástidangeahččaleapmi – Demokratiija
stivrenvuohkin**

- 1 Maid oaivvildedje stoisisttat luonddu-
vuoigatvuođain?
- 2 Maid oaivvildii John Locke liberalismmain?
- 3 Mii lea sátni *iehčanasvuođajulggaštus*
eaŋgalasgillii?
- 4 Mii lei fránskalaš revolušuvnna
čuoarvassátni?
- 5 Goas mearriduvvui norgga Vuodđoláhka?
- 6 Makkár prinsihpaid vuođul lea
Vuodđoláhka ráhkaduvvon?
- 7 Namat daid njeallje friddjavuođa
prinsihpaid olmmošvuoigatvuođaid birra.
- 8 Galle áirasa čohkkájit Stuorradikkis?
- 9 Mii lea Odeldiggeproposišuvdna?
- 10 Gii jodiha ráđdehusa?
- 11 Galle áirasa leat Sámedikkis?
- 12 Mii lea lága namma mii galgá sihkkarastit ja
čielggadit sámiid riektadili?
- 13 Mii lea monarkiiija?
- 14 Makkár stáhtahámis välljejit presideantta
stáhtaoaivámužžan?
- 15 Mii lea diktatuvra?

Guhkesvástidanbargobihtta Demokratiija stivrenvuohkin

Galggat juohkit dieđuid stuorradiggeválgga birra muhtin nuoraidklubbas.

Sáhkavuorru ii galgga bistit guhkit go 10 minuhta. Čuovvovaš fáttát galget leat mielde:

- 1 Dehálamos prinsihpat man vuodul Vuodđoláhka lea ráhkaduvvon.
- 2 Jienastanvuoigatvuohta Norggas
- 3 Nominašuvdna ja válggat Stuurradiggái
- 4 Ráđdehusválljen
- 5 Ráđdehusa ja Stuurradikki gaskavuohta
- 6 Sámediggi
- 7 Loahpahan ávžžuhus geavahit jienastanvuoigatvuođa